

MICK MAUSER EN DE VERNISSAGE-AFREKENING

Een artificievel docusoap

'Ik vertrouw die advertentiekerel van AHA! voor geen haar', dacht Mick Mauser, terwijl hij, gecamoufleerd door druk babbelend volk, Jan in de gaten hield. Om diens nek bungelde een fotoapparaat.

'Wat heeft die oen van Verkeersveiligheid hier te zoeken?', vroeg de hoofdredacteur van AHA! zich af. 'Is er iets loos? Het kleinste kind in de stad weet dat Mauser eigenlijk hondenmepper is. En burgemeestersvriendje'.

Detective Mick M. nipte van zijn glaasje vernissage-apezuur. Ad-man Jan VDW nipte eveneens van zijn gazeuse suikerwater. In de naam van de schone kunsten vond hier een samentroeping plaats: in het Kortrijkse Cultureel Centrum 't Yserleiepand, ter gelegenheid van de expositie 'Schimmen & Schaduwen' én de uitreiking van de trofee Het Gulden Spoor voor Kunst- en Cultuurverdienste door de Tigers Service Ring aan professor Alfred Pierloo.

Op de Yserleie in Kortrijk dreef een zwarte hoed. Jan VDW schrok en remde. Nog andere mensen hadden het drijvende hoofddekse! opgemerkt. Ze bleven op de Consciencebrug en de visgraatparkeerplaatsen langsheen de Yserleie samentroepen. Jan manoeuvreerde zijn auto aan de kant en spiedde het grijze water af. Er kwam beweging in de toeschouwers toen nog een tweede hoed passeerde: het volstrekt grijze hoofddekse! van een doorsneemens. En toen een derde hoed voorbijdreef, zo'n akelig groen ding met een veer erop, was Jan gerustgesteld, en met hem blijkbaar iedereen: je zag de sensatiezucht zo wegebben. Achtereenvolgens dreven nog voorbij: twee dameshoeden, een baskenmuts, een matrozenpet, een bonte baret, drie werkmanspetten, nog drie zwarte hoge hoeden, een koksmuts, een rood kapje, een beestenbontje en zeven puntmutsen. Eén hoed op het water kietelt de sensatiezucht. Vele hoeden op het water veroorzaken schouderophalen: kunst in het spel. En inderdaad, de wateroptocht werd besloten door een onbemand bootje met reclamepanelen. Daarop stond:

SCHIMMEN & SCHADUWEN - 'T YSERLEIEPAND - TROFEE GULDEN SPOOR - TIGERS SERVICE RING - EXPOSITIE

Ontgoocheld droop iedereen af. De twijfel was verdwenen: geen zelfmoord, geen grap, geen omgeslagen boot. Wel weer zo'n artiest, die het eerder in de gekte dan in de diepte zocht. Gerustgesteld reed ad-man Jan VDW naar zijn AHA!-hoofdkwartier. Niemand onder de geliefden was verdronken. Hij kende wel enkele aardige meisjes die af en toe onder zo'n zwarte hoed woonden.

'Er dreven hoeden en hoedjes van allerlei slag op de Yserleie', zei Jan tegen het opmaakmeisje Britt, nadat hij met haar de dagelijkse werkkus had uitgewisseld. 'Ik schrok me ... eh ... een bult, want de eerste die passeerde was net zo'n zwarte hoed als ... '.

'Je schrok je een hoedje hé?'

'Haha!'

'Draagt je pa misschien een hoed?'

'Nee, bijna nooit'.

'Dacht je dat het om een concept van Jan Hoet ging? Afvaart en Uitvaart van Hoofddeksels Kortrijk-Gent?'

'Weet jij er meer over?'

'Ja. Het is een stunt van Herman Roskam en consorten, dagelijks voor herhaling vatbaar. Kijk: dit bericht liep hier net binnen, voor in AHA!'

Britt gaf Jan een slecht gekopieerd persbericht. Het leek meer op een rouwbericht; er zaten zwarte randen omheen.

Betreff.: EXPOSITIE volgende vrijdag

Thema: SCHIMMEN & SCHADUWEN

Cultureel Centrum 't Yserleiepand te Kortrijk

Medewerking van diverse jonge en oudere beeldende kunstenaars. Inleiding door Herman Roskam, kunstrescent, te 20 H. Vernissage en receptie aangeboden door de Tigers Service Ring. Enkele stunts in de stad preluderen op dit Kunstgebeuren. Tevens uitreiking van de trofee Het Gulden Spoor voor Kunst- en Cultuurverdienste door de Tigers Service Ring aan professor em. Alfred Pierloo.

Roskam H.,

Voorzitter TSR

Regio Z-W-Vlaanderen

Wel wel.

'Kunstrecensent is verkeerd gespeld', merkte Jan op.

'Hm, ja'.

'Pre-lu-de-ren, wel wel wel'.

'Zeg wel'. 'Kunst-ge-beu-ren'.

'A-men'.

'Alles kits met Jerry, Britt?'

'Pico bello. Hij loopt binnenkort zijn eerste halve marathon'.

'Zie maar dat hij niet wegloopt'.

'De aarde is toch rond'.

'Kijk uit voor schimmen en schaduwen'.

De hoofdredacteur van AHA! fronste de wenkbrauwen.

'Dat gedoe in 't Yserleiepand schijnt een tentoonstelling te zijn waar het niet om de objecten gaat, maar om de schaduwen die ze afgooien'.

'Zetten we het persbericht in ons blad?' vroeg Britt.

'Projectie dus, allemaal projectie. Ja. Schrap het kolommetje van onze vriend Mercurius en gebruik die ruimte voor het persbericht. Ik wil trouwens in de toekomst van die kloothommel van een Mercurius af'.

'Oké. De volledige tekst?'

'Ja, maar haal die spelfout eruit. Anders denken ze dat die van ons komt. En verander het uur waarop Roskam de inleiding doet. Maak er 21 uur van. Hij moest verleden maand maar niet tegen ons venster hier gespuugd hebben'.

Jan keek even naar het kleine etalageraam van AHA!

'Jullie waren ook ladderzat hé'.

'Wat voor stunts in de stad zijn er nog voorzien?'

'Die worden niet aangekondigd'.

'Dat van die hoeden is flauw. Het jaagt de mensen de stuipen op het lijf. Roskam zoekt het weer veel te ver'.

Jan keek weer naar het venster. Het raam trilde hevig toen een vrachtwagen in de straat passeerde. Links op de voorruit stond RUDY O+, rechts CHANTAL A+ 'Bah'.

'Puk de pottenbakker doet ook mee met Schimmen & Schaduwen'.

'De SS, ja. Wanneer is het ook weer?'

'Volgende vrijdag'.

'Dan verschijnt AHA! nog op tijd. Tja, nemen we de week maar eens door?'

'Oké'.

'Wat deden al die bloemenruikers in je souterrain?' vroeg Eline. Ze betraden 't Yserleiepand. 'Je was toch verre van jarig?'

'Nee nee', schudde Jan VDW. 'Het is een bloemenabonnement. Ik heb het gewonnen in een loterij van de Hooikoortsliga'.

'Vreemde prijs voor een hooikoortsvereniging. Ze zouden beter moeten weten. Moet je nu niet nog meer niezen? Al die blosjes in huis. Van waar komen ze?'

'Wie?'

'De bloemen, oen'.

'O ... Een of andere winkel in Kortrijk ... Weet ik veel ... '.

'Misschien de winkel die de grote advertentie op de AHA!-voorpagina heeft?'

'Godverdomme', dacht Jan. 'Ja', bekende hij dan.

'De pers is machtig hé' zei Eline. Hij keek haar vanuit zijn ooghoeken met een blik vol modder aan.

De zon zonk als een oranje kauwgombal in de gapende muil van het West-Vlaamse avondland. Cultureel Centrum ofte Ontmoetingscentrum 't Yserleiepand zag eruit zoals alle CC's of OC's in Vlaanderen: eerst en vooral 'polyvalent', en niet te vergeten ook volstrekt smakeloos afschuwelijk ongeïnspireerd foeilelijk. Polyvalent: men moest er toneel opvoeren, voor dode konijnen kaarten, mosselen eten en op klompen hossen. Lelijk: afwezigheid van zowel goede als slechte smaak, zeg dus maar aanwezigheid van doodgewone onsmak, vertaalde zich in een ellendige symmetrie van avondrode bakstenen muren, de verplichte lichtkoepel en de onvermijdelijke glazen toegangsdeuren. Dit geheel werd luisterrijk omgeven door de alom gekende boomsoort der coniferen, op hun beurt beschermd door afrasteringsdraad van een overbekende monopoliefirma. Zoals alle culturele centra bevond ook 't Yserleiepand zich ergens lukraak aan de rand van een 'bebouwde kom', vrolijk, ludiek, gedurfd, haaks op alle andere architectuur, afgescheiden als een drol door zijn hond. Ha, Jan Modaal wou Modern?! Jan Modaal zou Modern krijgen!! En een architect met ringbaard en lang haar schraapte een gebouw bijeen.

'Heb je je polaramine bij je?' vroeg Trine.

Mick knikte.

'Pas er dan maar voor op dat je niet te veel drinkt. Het gaat moeilijk samen'.

Mick Mauser keek ietwat verbaasd naar zijn vrouw.

'Hoe weet jij dat?'

'Ik heb het toch al een paar keer meegemaakt hoor', zei Trine. 'Ik ben niet blind. Als je drinkt op polaramine, word je agressief'.

'Ik hou mezelf wel in de hand', gromde Mick vinnig.

'Dat weet je zelf nooit. Plotseling ben je stuurloos'.

'O, en hoe gaat dat dan?'

'Je sabelt de mensen neer met je tong. Misschien besef je het dan niet eens meer'.

Mick zweeg even.

'Ik blijf vanavond wel van die streekbieren af', zei hij dan ootmoedig, de grappig wiebelende staart in Trine's haar bekijkend.

'Net een antenne, buiten westen. Dààr word ik nou dronken van!'

'Wat?'

'Je haar. Het is mooi hoor'.

'Antenne?'

'Zie maar dat je niet weggezapt wordt'.

'Wir haben es nicht gezapt'.

Mick Mauser en Trine slenterden 't Yserleiepand binnen, deze tempel waar de erediensten van kunst en cultuur plaatsgrepen, vooral op vrijdag-visdag. Aan de glazen toegangsdeuren lieten ze hun schaduwen achter zich.

Kokhalzend betrad Jan VDW dit cenakel. Op zijn buik bengelde een fotoapparaat. Hij wou dit boeiende gebeuren voor het nageslacht vereeuwigen. Misschien publiceerde hij een foto in AHA!; daar kon hij moeilijk om heen.

'Heb je nog een tweede stunt gezien na de hoedenparade op de Yserleie?' vroeg hij aan Eline.

'Nee'. Ze schudde haar hoofd even; ze was met haar gedachten nog bij die bloemenruikers in Jans souterrain. Nu bevonden ze zich onder het roezemoezende volk dat op 'Schimmen & Schaduwen' was afgekomen. Het was de Tigers Service Ring, sectie Zuid-West-Vlaanderen, die dit unieke gebeuren mogelijk maakte. Daar kon niemand naast kijken: in alle hoeken en kanten prijkte hun embleem. Het betrof een tijger die met een van zijn voorpoten dreigde. Em. Prof. prijswinnaar Alfred Pierloo torende reeds zeer tevreden boven een schare slijmjurken uit. Hij zou 78 worden, de kranige rechtse rakker, en naar het scheen moest hij alleen maar bij wijlen tegen zichzelf in bescherming genomen worden.

Ende hoe zat het met de plastische prestaties van de dames en heren beeldende kunstenaars uit deze platte contreien? De Yserleie, eens Golden River (het vlas in zijn sas), thans verontreinigd traankanaal, figureerde niet langer in het werk van deze vormgevers. De goedgeklede kunstjongens van heden waren op andere treinen gesprongen: geen geschilder meer, geen geklieder, geen abstract, geen wild gedoe. Wat dan wel? Wat schoot er dan nog over om op te vallen in deze pikorde van haantjes en hennetjes? *Que faire* nadat al zwijnen waren getatoeëerd en gebouwen met schellen hesp bekleed?

Properheid.

Cleanheid.

Schimmen en Schaduwen.

Rein vernuft.

Diepgang.

In aartslelijke CC's zegge en schrijve OC's.

Dat schoot nog over. Benodigdheden: licht.

Zuinig licht.

De Kunstkring, aangepord door de Tigers Service Ring, had het aangedurfd de eerste immateriële expositie uit de geschiedenis op te zetten. Aan het gelaat van de zeer oude rechtse Vlaamse professor Pierloo, winnaar van Het Gulden Spoor voor Kunst- en Cultuurverdienste, kon je merken wat hij ervan dacht:

niets. Hij bekeek niet eens iets. Wat er dan te koop was? informeerden enkele nieuwe rijken bij Herman Roskam, voorzitter.

‘O, maar elke installatie is te koop’, antwoordde deze. ‘De belichting en de voorwerpen die er eventueel voor nodig zijn. De schimmen en de schaduwen komen er dan vanzelf wel bij, haha’.

Journalist Mats Speybroeck knikte begrijpend en noteerde het woord ‘installatie’ in zijn opschrijfboekje. Een l’etje te weinig.

‘*Godverdomme*’, dacht Jan VDW, terwijl hij een overbodige foto nam. ‘*Paul Delvaux heeft nog zo indringend op zijn fluitje geblazen! Met zijn kepie gezwaaid! Geseind hoe laat het was! Wat is dat hier voor geklungel!?*’

Eline en Jan baanden zich een weg tussen hobbelpaarden met lampen op hun kop, fel beschenen kapstokken met en zonder kleren, een transparante Mercuriusfiguur (Mercurius was het afgodje van Kortrijk: hij beschermde kooplui en dieven), met licht doorstraalde etalagepoppen, röntgenfoto’s met en zonder beha’s, projectiedoeken, een Tsjernobil-installatie, een aquarium met kaarsen in en nog veel meer van al dat fraais. Het was snoeiheit in de zaal. Er liepen schimmen en schaduwen rond die vroeger op school nooit goed hadden opgelet. Toch hadden ze in de loop der tijden een smak geld verdiend. Nu haalden ze hun achterstand in door expo’s af te schuimen, stomweg aanwezig te zijn, deel te nemen aan Kunst-ge-beu-rens en naar prijzen te informeren. De chique catalogus SCHIMMEN & SCHADUWEN (incl. 5 gedichten van de dichter Herman Roskam) hielden ze klemvast tegen hun ribbenkast gekneld, als een vreemd voorwerp dat hun niet mocht ontsnappen. Het was hun eensluidend verklaard afschrift van aanwezigheid. Met hun andere arm trokken ze een vrouw als een aanhangwagentje met zich mee, waartegen ze de gevleugelde woorden spraken: ‘Die kateloog neem ik thuis wel eens door’. ‘Ja’, knikte de vrouwspersoon. ‘Er staat op: ONGRIJPBARE BEELDEN. Mooi hé?’ ‘Ja. Ah: daar is Cyriel ook zie’. Eenheid in verscheidenheid! Wie wou daar niet bij zijn!

‘Onbegrijpelijke beelden: het schijt’, mompelde AHA!-hoofdredacteur Jan VDW kwaadaardig.

‘Welke schaduwen projecteert mijn drol?’ vroeg detective Mick M. zich af.

‘Wablief?’ vroeg Eline.

‘Niets. Kijk, daar: die gezwellen op de muur, dat zijn onze hoofden die schaduwen ...’

‘Jaja...’

‘Hm’, deed Trine. De antennestaart op haar hoofd gooide hier en daar een wiebelende schaduw af. Jan verkende de vrouwen in de zaal en ontkleedde er enkele van.

Van lang geleden herinnerde Mick Mauser zich het puberbos van de babyboomers: de parka’s en de rolkragen en de geblokte trappershemden die de borsten goed verborgen hielden en die voortbewogen op jeans als bleke berkenstammetjes. Nu verschenen de jonge vroegoude cowboys uit het Texas van Vlaanderen in gedurfde pakken: grijs, grijzer, grijs. Als je aan Kunst deed: zwart. Mick herkende plotseling Jef Deleeuw van het cultuurblad Ons Zwerfdeel. De kerel pendelde van receptie naar receptie. Zijn haar zat weer goed en zijn pak was weer grijs, veilig grijs, ellendig grijs. Acht op de tien. Zie ginds flaneerde ook Mercurius, gestraalde cursiefjesschrijver met de verplichte staart

in het haar. Hij probeerde voortdurend Jan van AHA! te ontwijken. Jan zelf probeerde voortdurend Geert V. te ontwijken, pseudoniem: Mercurius.

'Ik vertrouw die advertentiekereel van AHA! voor geen haar', dacht Mick, terwijl hij, gecamoufleerd door druk babbelend volk, Jan in de gaten hield.

'Dat fotoapparaat, bah', mompelde hij.

'Wat heeft die oen van Verkeersveiligheid hier te zoeken?' vroeg de hoofdredacteur van AHA! zich af. 'Is er iets loos? Het kleinste kind in de stad weet dat Mauser eigenlijk hondenmepper is. En burgemeestersvriendje'.

Detective Mick M. nipte van zijn glaasje vernissage-apezuur. Ad-man Jan VDW nipte eveneens van zijn gazeuse suikerwater. Jan deed alsof hij Mick niet zag; Mick deed krek hetzelfde. Hoe laat was het al?

Daar drupte nog meer schoon volk naar binnen. Zelfs een Europarlementslid. Cultuurfilosoof Jef Deleeuw verliet zeer onbeleefd zijn praatgroepje en haastte zich naar dat lid. Jan en Eline schudden enkele handen.

'Dag Puk. Dag Steffie. Alles kits?'

'We dachten al dat het jouw zwarte hoed was die op de Yserleie dreef'.

'De zaal werd pas twee weken geleden officieel toegezegd', zei voorzitter-stad-huisbediende-dichter Herman Roskam. Een volstrekt overbodige mededeling, waar niemand naar luisterde. Volk gulpte nu plotseling naar binnen: de wijzers wezen bijna 21 uur aan. Wellicht ook waren de laatste winkels pas dicht gegaan. En zie: een algemene eclips deed zich nu ook voor. Eline en Jan werden in een baan om de aarde geduwd.

'Godver'.

'Sstt'.

Mick en Trine keken om. Een vrouw als een wolk verscheen. Of eerder: op een wolk. Het was Esselien, die overal was en niets betekende. Tien handen stopten haar een glas toe. Herman Roskam, glimlachend als een breedsmoelkikker, verwelkomde het mens Esselien. Zijn trouwring flikkerde vervaarlijk. Op de achtergrond stond zijn officiële echtgenote boze schimmen en grimmige schaduwen af te werpen. Zie, een zoen. Bijna tong. De Roskamvrouw rukte in gedachten de Esselientong uit en veegde er haar kont mee schoon. 'We blijven niet lang', zei Jan tegen Eline. 'Misschien wordt het een mooie avond', antwoordde die. Jan dronk zijn vloeistof in een teug op. Alleluja. Gezwind plukte hij een vers glas tegengif van een dienblad. Ze keken hier op geen euro, de Tigers.

'Origineel hé, schimmen en schaduwen?' klonk het plotseling achter hem. Jan keek om. Jerry. Hij wou een hand geven, maar zijn glas en zijn sigaret zaten in de weg.

'Dag Jerry! Dag Britt!' zei hij blij. Hij zette zijn glas weg en klopte op Jerry's schouder, zodat de askegel van zijn sigaret afbrak.

'Eline, dag'.

'Hoi'.

'Hoe gaat het met jullie? Niet te drinken hé, dat spul hier'.

'We mogen niet klagen. Nee'.

'Ook eens afgekomen?'

'Bah ja, ondertussen zijn we van de straat hé'.

Jan pakte zijn glas weer en tuurde erin. Eline keek naar een passerende schim.

'De toespraak moet zeker nog komen?' opperde Britt.

'Ze komen nog niet te vlug rond met drank'.

'Daarjuist wel'.

Jan keek van zijn glas op en spiedde in het rond. Hij zag de schilder Philippe Boutersen staan, in een kolom van sigarettenrook, omringd door vrouwen. Mick Mauser wenkte een hostess.

‘Tot straks misschien? Ik zoek even een glas’, zei Jan, het gesprek saboterend. Jerry en Britt knikten.

‘Je hébt verdorie een glas’, siste Eline, toen ze weer alleen waren. ‘En ik wou wel even kennismaken met die twee. Het is pas de derde keer dat ik Britt zie en de eerste keer dat ik ze samen ... ‘.

‘Van mij ook. En ik bedoelde een vergrootglas’, meesmuilde Jan. ‘Een vergrootglas om naar talent te zoeken. Of voor die detective ginder’.

‘Pff ... neem je nog foto’s? De belichting is goed’.

‘Nee’, schudde Jan balorig. ‘Ik zoek Steffie en Puk even op’.

Eline ging kwaad kunst kijken.

‘Dank u ‘, knikte Mick Mauser. Hij nam een indrukwekkende bol streekbier van de hostess aan. Met gefronste wenkbrauwen keek Trine toe. Toen nam ze ook zo’n bol.

Philippe Boutersen, ofschoon hier vanavond niet met beeldend werk vertegenwoordigd, stond gevangen in een heksenkring van belangwekkende en verblindende vrouwen. Philippe schilderde vooral tijgers en slangen. Voor schaduwen was hij te vlug. Jan walste de vloeistof in zijn glas. Hij volgde Esselien met zijn ogen en pelde haar kleren af. Terwijl Eline in gesprek was met een Vlaamsnationale apotheker had hij andermaal stiekem bijgetankt. Hij luisterde naar het drukke gebabbel van die kluit bavianen. Ze beschikten over de gave van de taal en sleepten bij het lopen niet langer hun knokkels over de grond. Schimmen- & Schaduwenvolk, maar niemand kéék echt naar de Schimmen & Schaduwen waar diverse Vlaamse kunstenaars voor ‘tekenden’:

Dewaele
Deneckere
Duthoy
Duytschaever
Vandenbergh
Vandenbroecke
Van Den Brouck
Vandenabeele
Verduyn
Verleye
Verleyen
Sweetheart

‘Goedenavond meneer Sotheby. Hoeveel gaat een Van Den Brouck heden ten dage?’

‘Ach meneer, Tokio even faxen. Mag het in symbooldollars?’

Jazzformatie SQUARE begon op te treden. De muzikanten stonden op een podium dat ook druk bevolkt was door gatenplanten en conifeertjes die uit het stadhuis waren aangesleept. Die gasten zag je vaak op vernissages. Eline dreef verder van Jan af, die geen moeite deed dit te beletten. Iedereen begon een beetje ritmisch mee te bewegen. Toen stootte plotseling een jonge, niet-geselecteerde artiest een pruisisch blauwe asbak omver. Die kukelde splinterend

op de vloer. Onderdelen hupten een eind gek weg. Rond de plaats des onheils vormden zich AAH- en OOH-groepjes. De vrouw van Herman Roskam liep hierbij Esselien zowat omver. Mick en Trine naderden ook. Ze vernamen het tragische nieuws dat de betreurde asbak eigenlijk een pronkstuk van 't Yserleiepand was. Was geweest. *Ashes to ashes!*

'Er moet hier maar niét gerookt worden verdorie!' zei een gezonde groene geest in een gezond groen lichaam ferm. Het Europarlementslid knikte instemmend.

'Ja', beaamde ook Jef Deleeuw.

Jan vloekte stilletjes omdat een kalende vrouw hem op de tenen traptte. De kunstenaar Vandenberghe, die gewoonlijk met marmer werkte, onderzocht de brokstukken en schudde dan treurig het grijsgelokte hoofd.

'Niks meer aan te doen, jongens, niet meer te lijmen'.

'Wie zal dat betalen hé?'

Een olijke japneus verzocht de muzikanten van SQUARE om een treurmars.

'Noem het Stof & As!' riep hij schalks. Op het muziekschavot schudde the leader of the band glimlachend zijn kale kop. De contrabassist begon de snaren van zijn instrument wellustig te plukken, alsof het luizen betrof in zestienjarig meisjeshaar.

'Zo klonk de band in de bar van de zinkende Titanic!' riep de olijkerd. Die moest in de gaten gehouden worden. De schilder Philippe Boutersen verdween nu zowat tussen vrouwen met blote V's in hun rug en hun haren in een wrong. Telkens hij een sigaretje wou pieren, en dat gebeurde om de haverklap, moesten V1, V2 of V3 zijn glas even vasthouden.

'Goed gespeeld, rattenkop', dacht Jan. *'En er hangt of staat hier geeneens werk van je. Pico bello, kettingrokende vrouwenverslindende zenuwpees'*. Esselien en mevrouw Roskam hadden na het asbakdrama een ijskoud gesprek. Het was de Roskamvrouw die daartoe de eerste stap had gezet. Haar trouwring flikkerde ook vervaarlijk, terwijl Esseliens ogen dum dumkogels afvuurden. De tijd begon te dringen; de mensen ook.

Eindelijk besteeg Herman Roskam het spreekshavot. Hij zag wat bleek, alsof hij op de galg toe stapte.

'Dàt is de echte oker', zei de artiest William Sweetheart zeer beslist tegen pottenbakker Puk. 'Oker is de kleur van zijn jasje'.

'Er moet wat craquelé in', oordeelde die. 'Zou 'm veel beter staan, de joker'.

Terwijl iedereen de man op het schavot met zijn of haar ogen opat, keek hijzelf naar iedereen en naar niemand. Dat was een goede tactiek.

'En ik moet vooral blijven beseffen,' dacht de zwetende Roskam, *'dat een publiek uit vele eenlingen bestaat. Ze dragen allemaal een onderbroek. Ze zullen me niet opeten'*.

Even viel zijn blik op Prof. Em. Dr. A. Pierloo. Brr. Grr.

Thuis, voor de spiegel in de roze badkamer, had Roskam de laatste mee-eter uitgeperst en zijn speech tot tweemaal toe opgedreund. Eén keer maar had hij daarbij 'explosie' gezegd. Dat Algemeen Beschaafd Vlaams zou hem wel lukken: kwinkslag hier, kwinkslag daar. Enkele stiekeme glazen gin hadden hem al op vernissagetemperatuur gebracht. Het lawaai dijde in groter wordende cirkels uit. Roskam was voorwaar een steen in een poel die steeds stiller werd. Reeds zwegen vele aanwezigen. Ze plaatsten zich met hun blote aangelat naar de spreker toe. O wat haatte die op dat ogenblik al die witte vlekken en die roze oorschelpen! Hier en daar hoorde je nog wat opmerkingen na vervaldatum

en beleefd geginnegap in mineur. William Sweetheart luisterde naar vermeende krekels buiten op het gazon. Vandenberghe probeerde zonder lawaai te maken een handvol chips naar zijn gezicht over te hevelen. Philippe Boutersen schraapte de mist in zijn keel weg alsof hij het zélf zeggen wou. V2 hield hem in de gaten. Ze kreeg een visioen. V3 ook. De plexiekunstenares Verduyn, pruilend als een barbiepop, keek naar marmeren Vandenberghe die chips morste. Mick Mauser blies zachtjes in de nek van Trine. Eline zocht Jan weer op. De vrouw van Herman Roskam beet op haar tong. Tweeënzestig anderen kruisten de armen voor de borst. Het begon. Roskams blad trilde als een belastingformulier. Het woord zou vlees worden. Mick toverde een pilletje tevoorschijn, slikte het door, haakte zijn duimen achter zijn broeksriem vast en wachtte op wat komen moest. Het fototoestel van Jan VDW kleef koppig op diens buik bungelen. Esselien, scherp in de gaten gehouden door mevrouw Roskam, bestudeerde de licht- en schaduweffecten van Duthoy. Aldus vermeed ze visueel contact met haar geliefde spreker-dichter, want dat hij zich verspreken zou, dat stond als een paal boven water. Ze leed mee, de minnares.

Toen nam Roskam, Herman na driewerf geklop op de microfoon ('één, twee, ... ') het woord, brak het en deelde het mee aan de genodigden. Esselien haalde opgelucht adem. Pottenbakker Puk ging plassen. Jan slikte en keek naar de fel articulerende lippen van Roskam. Mevrouw Roskam keek door haar echtgenoot heen. Eline stond te dromen. Puk kwam terug. Zijn lange haren stroomden van onder zijn rood pausmutsje neer tot ze overvloedig in een al net zo lange baard. Mick keek naar al dat haar en vroeg zich af of Puk zijn handen gewassen had. Mercurius keek opzij; zijn staart zwierde mee.

En toen keek bijna iedereen om. Kunstcriticus Lunet, bekend van de regionale radio, kwam stilletjes maar zeer zichtbaar binnen. Hush! Hush! Hij voerde een vrouw als een wagonnetje met zich mee, hakke-hakke-tuut-tuut. Die bestond uit, van onderen te beginnen, glimmende lieslaarzen, billen, een gordel die wat Vlaams textiel bijeenhield en daar helemaal bovenop voorwaar nog een hoofd met oranje achterover geharkt haar op. Lunet zelf was gehuld in de verplichte witte sjaal. De rest was *grey silence*. De samenscholing schoof eerbiedig opzij. Lunet en de vrouw tipteenden glimlachend naar voren. Daar drapeerde de kunstcriticus zijn jas los om zijn schouders en klopte met een Gauloise op de muis van zijn hand. Aan de lijn ... klaar ... start.

Micks blik dwaalde af en haperde aan een vochtvlek boven een venster. Zijn blik zakte tot op de vensterbank. Daar zat, zwaar vermoeid sedert de jaren vijftig, met wallen onder ogen waar hij zo in kon stappen, apotheker Vondel. De catalogus SCHIMMEN & SCHADUWEN – ONGRIJPBARE BEELDEN stak slordig uit zijn jaszak. Onophoudelijk klopte hij askegeltjes af, steevast naar het craquelé in de vloertegels turend. Vondel bezat een collectie werken van Philippe Boutersen: slangen die naar tijgers beten en tijgers die lange slangenstaarten hadden. Maar Vondel was vanavond ietwat verdwaald, ook al was er veel licht: Boutersen was hier niet met werk vertegenwoordigd. Tijgers ontdekte de apotheker alleen in de emblemen van de Tigers Service Ring, waar hij zelf ook lid van was. Slangen? Alom.

Mercurius' rechervoet sliep. Jan moest dringend plassen. Boutersen schoof al gezapig naar de cocktailbar op. Zes vrouwenogen reisden onzichtbaar met

hem mee. Eline onderdrukte een geeuw. Britt en Jerry stonden tegen elkaar aan te wrijven. Vandenabeele bestudeerde Dewaele. Een oude apotheker na vervaldatum vroeg zich af wat hij hier deed.

Er kwam beweging in de gelederen, na een bedaard applausje voor spreker Roskam. Professor Alfred Pierloo slaapwandelde naar voren en beklom struikelend het spreeschavot. Herman Roskam, omringd door enkele geheel uit ellebogen opgetrokken politici en leden van de Tigers Service Ring, overhandigde De-Gulden-Spoortrofee voor Kunst- en Cultuurverdienste aan Pierloo. Die keek zeer ernstig. Enkele fotoestellen bliksemde. Jan VDW van AHA! verroerde geen vin; hij bliksemde alleen met zijn ogen. Eline stuurde hem boze blikken toe. De aanwezigen applaudisseerden. Maar niemand wist echt goed wie die rare oude kwiet was. Of wat voor verhevens hij had gedaan. Schouder aan schouder stonden ook Jef Deleeuw van Ons Zwerfdeel en het Europarlementslid handjes te klappen.

‘En dan geef ik nu graag het woord aan professor Pierloo’, articuleerde Roskam in de microfoon. Dan! Nu!

De oude prof bekeek de micro vijandig. Hij liet zijn blikken over het volk glijden. Het werd stil; het diet zweeg. Zelfs apotheker Vondel keek even op. Een spiekblad? Geen blad. De professor zou geen blad voor de mond nemen! Onmiddellijk al veroverde hij daardoor de bête bewondering van vele aanwezigen. Hij kon het vanbuiten!

En zie, voorwaar, hij sprak: ‘NEE, dames en, enfin, heren, NEE: waarde genodigden, in deze kunst-tem-pel als het ware spreek ik recht uit het hart tot u, zonder een blad voor de mond te houden. U, de cultuurdragers en -verspreiders van ons Vlaamse volk, dat weleer van Noordkaap tot Kaap De Goede Hoop ...’

‘*Grote God*’, dacht Jan.

‘*Oei*’, dacht Jef Deleeuw. Hij loerde stiekem naar de Europarlementariër. De verzamelde Schimmen en Schaduwen keken gebiologeerd toe. Professor Alfred Pierloo projecteerde een schaduw die de gehele zaal plotseling leek te verduisteren.

‘... het ontaarden van waarachtige Vlaamse kunst in te dijken ... respect voor ons rijke verleden ... hand in hand ... blik op de toekomst gericht ... fier ...’. ‘Dit is je reinste gewauwel’, flitste het door het hoofd van de Euroman. ‘Ik sta erbij en ik kijk ernaar. Ik moet iets doen. Ik moet hier een daad stellen. De pers is er. Dit kàn toch niet!?’ Hij loerde stiekem naar cultuurdrager Deleeuw. Dié moest toch... !?

‘... nu al pasjes uitdelen aan antirascisten ... zover moet komen ... onze schoolpoorten wagenwijd open ... wat komt er in de plaats? ... ik vraag het u ... cultuurdragers van ons Vlaanderen ... wat komt er in de plaats?? ... dulden wij nog langer dat ... mogen wij onszelf nog zijn ... ongestoord en veilig in Brussel ... ons Brussel ... dat ze ons aan het afpakken zijn ...’

‘IK ga hier weg’, besloot de Europoliticus in een opwelling, toen hij merkte dat zelfs Jef Deleeuw niet bougeerde.

‘*God, laat dit niet lang duren*’, bad Deleeuw. ‘*Waarom heb ik toch voor deze man gestemd?*’

De beeldende kunstenaars stonden roerloos de fascistoïde redevoering te ondergaan.

‘Ik gà’, besloot de Euroman. ‘Nù!’

‘Ze moesten hem opblazen met een rietje’, vond Philippe. ‘Nou, tot straks wellicht?’

‘Yes’, knikte Mick. Kwaad keek hij naar dat V2-kutwif; ze kreeg een zwiepende deurhalve tegen haar kont.

Achter het venster waarboven Mick de vochtplek had ontdekt, glom nu blauw schijnsel. De kunstenaar Sweetheart had zijn assemblage op het gazon van ’t Yserleiepand van licht voorzien. Geen kat ging kijken. Pierloo, Deleeuw en de Europarlementariër waren spoorloos. Waar was Puk? Steffie? Jan VDW nam plaats op een cirkelvormige bank met middenin een reusachtige gatenplant. Hij koesterde moordplannen ten aanzien van de mensheid in het algemeen.

‘Hoe zou het zijn,’ dacht hij, de ogen even sluitend, ‘levend te ontwaken in een met zorg en liefde toegedekt graf? Ik wil verbrand worden als ik doodga. De fik erin’.

‘Misschien heeft hij tandpijn’, opperde Mercurius in de verte tegen Eline, maar die luisterde niet. Britt en Jerry brachten Jan weer onder de levenden.

‘Hei, dromer, wakker worden. Wat vond je van die Pierkloot?’

‘Pierloo? Aan zulke seniele fossielen ontlene de straatvechters van het Vlaams Belang hun domme slogans. Hier komt niks van in AHA! Over mijn lijk!’

‘Je moet je niet opwinden. Nam je foto’s?’

‘Nee. Godverdomme nee. Heb je die Deleeuw zien staan? Dat pronkstuk? Die windhaan? Die politiker wou het anders echt wel aftrappen hoor!’

‘Ja, merkten we ook’.

‘Amai Roskam. Amai Tijgers’.

‘Laat Roskam nou maar’.

Oranje hostessen brachten helgekleurde dranken rond. SQUARE liet zich weer horen. Iemand zat rustig rokend op een lichtgevend marmeren voorwerp van Vandenberghe. Zij beseftte niet dat ze op een kunstwerk zat. Een eind daarvan dan stond de kunstcriticus Lunet. Rond hem klitten kuchend en hummend mensen samen: kunstkippen, olieversers, conceptuele kliekjesgasten, klaplopers, nieuwe wilden met rare brilletjes, abstracten met copywriterstoppelbaarden.

‘Godverdomme’, mompelde de eenzame Vandenberghe. Hij stond niet bij het groepje, maar keek vernietigend naar het wif dat op zijn kunstwerk zat. Vrouwen hielden niet van marmer. Ze zàten erop, met hun lichtgevende kont. De marmerkunstenaar zelf zou pas erkenning genieten als hij definitief onder koel marmer lag.

Hoe later het werd, hoe schimmiger en schaduwrijker de figuren werden. Lunet glimlachte breed en dronken met zijn door de Noordzeezon gebruide gezicht toen hij, uren te laat, Angela introduceerde, de vrouw die hij heden ten dage overall met zich meevoerde. Daarna vertelde hij voor de geboeide omstanders nog een mop over een reis naar Marokko met zijn ex. Daarbij viel het voorvoegsel ‘ex’ menigmaal. Mercurius grijsde breed. Hij bevond zich ook onder de geboeiden en had zicht op één tepel van Angela. Eline en Britt stonden even verderop in drank verzonken. Jan VDW probeerde een gesprek met de kunstenaar Duytschaever gaande te houden. Philippe Boutersen was alweer door V2 getroffen. Vandenberghe beschreef nu elliptische banen rond de drankentafel. Esselien, Herman Roskam en diens vrouw manoeuvreerden als botsautootjes op een kermis. En toen kwam Eline melden dat ze naar huis ging.

'Ik moet nog een foto nemen', zei Jan balorig. 'Kom ik even later nog langs?'
'Je hebt gezopen. Je bent zat. Ik hield je in de gaten, jawel'.
'Heb je die klootzak van een Pierloot ... Pierloo bezig gehoord? Hoe Roskam zoiets ...'.
'Die foto die je nog gaat nemen, wordt zeker een bewegend beeld? Primeur voor AHA!, haha!'
'Ik ben nog nuchter hoor!' protesteerde Jan.
'Komaan!'
'Waar is Jerry? Britt?' Jans beeld werd troebel.
'Ik ga door. Pas maar op jezelf'.
'Jawel, poezewoeveke'.
'Zo, die zie ik de komende tijd niet meer terug', dacht hij. Hij spiedde de zaal af op zoek naar koppen die konden rollen. Hij wou eigenlijk die Roskam wel eens flink de waarheid zeggen. In de verte was die Mick Mauser aan het niezen. En waar waren Britt, Jerry?

Schuinschrijver Mercurius wou met zijn zeemstem de bloedmooie Angela nog een wisecrack vertellen, maar die luisterde liever naar de corpulente, gezellige William Sweetheart.

'Mijn in zicht', mompelde Jan VDW. Hij was op die twee aan het afstevenen, maar veranderde van koers toen hij zijn ex-medewerker Mercurius ontwaarde. Er was al veel volk naar huis. Alleen de artisten en hun hofhoudinkje waren er nog. De leden van de Tigers Service Ring waren ook al richting horecasector verdwenen; het was vrijdag: voeder- en drenktijd. Sommigen zaten lelijk met die Pierloo in hun maag gesplitst. Enkelen met Deleeuw. Dichter-bediende Roskam spelde namens de organisatoren een cheque uit voor de jazzformatie SQUARE. Zijn vrouw, net weer uit het niets opgedoken, keek argwanend toe. Klokke twaalf struikelde apotheker Vondel over een opkrullend vloerkleed. Mercurius en Roskam kalefaterden hem in het keukentje. Die kerel van AHA! kwam nog wat ruziën, maar die struikelde zowel over zijn woorden als over zijn gedachten als over datzelfde vloerkleed.

'Het gaat wel', mompelde Vondel. En iets van 'vervaldatum'. Hij zocht houvast aan een glas. Mevrouw Roskam zette een venster open; frisse Yserleielucht stroomde binnen. Daarna verdwenen schimmen & schaduwen in nacht en nevel van het duistere Yserleiedal.

Voor de hanen in de regio hun gregoriaanse toonladders uit hun strot persten, braakte Angela met veel overgave de lavabo in de York Arms vol, alsook de rug van een tochthond die een scheur onder de deur bewaakte. Ze giechelde troebel tegen haar spiegelbeeld. De kunstenaar Dewaele kwam in het passeren even haar zijige dijen kneden. Hij liet een kattedelletje in een van haar lieslaarzen glijden.

'Er zit iets in je linkerlaarsje, van je sinterklaasje', fluisterde hij erotisch in haar nek.

De geblokte vloer van de York Arms schommelde als een zwevend schaakbord voor Jans ogen. Vandenberghe imiteerde Pierloo en stootte daarbij een beeldje omver. Het was een afgodje uit het oosten. De Aziatische kelner lachte en hilde. Vandenberghe probeerde hem te sussen door hem op een stuk papier te portretteren. Hij signeerde met 'Pierkloot'. Apotheker Vondel bracht nog een stuk van de nacht in zijn eigen portiek door. Hij hield vijf kunstmapjes, incl. de Roskamgedichten, onder zijn rechterarm gekneld. Met zijn linkerarm

rookte hij. Toen hij voor de zoveelste keer zijn zakken wou aftasten op zoek naar die onvindbare sleutel, ontdekte hij dat hij in elke hand een brandende sigaret hield. In de verte raasde de ochtendtrein van 04:38 voorbij. De overwegbellen rinkinkten onwerelds. Een nieuwe dag brak aan; een haan besteed een rokende mestvaalt. In de York probeerde criticus Lunet aan Esselien uit te leggen waar zijn achternaam vandaan kwam. Het kind was echter met haar dronken gedachten bij de afwezige Roskam, die nu misschien verplicht werd de linkerborst van zijn wettelijke echtgenote te strelen. De plexiekunstenares Verduyn kreeg omtrent Lunet bloederige visioenen. Lunet had er namelijk schuld aan dat het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst haar plexie zee-meerminnen weigerde aan te kopen. Nee, ze investeerden liever in boomwortels, drollen, getatoeëerde varkens en tl-buizen, waarmee bijvoorbeeld dat wandelende darmkanaal van een Sweetheart zijn gedochten ineen knutselde. Vandenberghe zei leuke dingen tegen Angela. Jan legde zijn hoofd ter tafel. Hij werd geduld. Hij droomde dat hij, omringd door kunstenaars, zijn hoofd ter tafel legde.

De conciërge van 't Yserleiepand stapte met knierpende zolen door de zaal. Hij had pas nieuwe schoenen gekocht, voor de gelegenheid. Hier en daar dronk hij het grondsop uit een fles. Hij knipte de lichten uit. Morgen was er weer werk aan de winkel: tweede dag van de expo.

'Foetsie, kunst', fluisterde hij. Daarna float hij twee keer. Kwispelstaartend kwam zijn hond eraan. Hij hief een poot tegen een kunstinstallatie van de bekende beeldende vormgever Vandenabeele. In het halfduister keek de conciërge goedkeurend toe.

'Brààf!'

Daarna verlieten beide schimmen het pand. Boven de Yserleie dreven mistflarden als lijkwades.

'Morgen 22:30 panoramazaaftje, HR'

Dit vlug neergekrabbelde berichtje werd de volgende avond omstreeks 23 uur in Esseliens tas gevonden, in een bolletje gepropt, naast haar ontzielde lichaam op de begane grond. Achttien meter boven haar bevond zich het balkon van het panoramazaaftje aan de achterkant van 't Yserleiepand, met uitzicht over de Yserleie, aanpalende industriezone en enkele overgebleven weiden als wiegende zeeën. Herman Roskam doorliep het hele gamma van gevoelens. Hij werd beurtelings lijkbalek, knalrood, boetepaars, toornig blauw. Hij bekeek met afschuw de ambulance, de draagberrie, de zwieplichten ... enkele minuten na de ijselijke gil van zijn vrouw, die het lichaam op het asfalt had ontdekt. Iets later vonden ze dat propje in Esseliens tas. Herman Roskam ontkende ten stelligste dat hij het geschreven had. Maar het was moeilijk opbiggen voor de arme Roskam tegen een publiek geheim en een algemene opinie. Er blonk leedvermaak in de ogen van zijn wettelijke echtgenote toen hij gevankelijk door de arm der wet ter ondervraging zacht werd meegetroond.

Alleen Mick Mauser merkte dat leedvermaak op, die paar keren dat hij mevrouw Roskam in verband met een veiligheidsenquête opzocht. Detective Mauser geloofde niet in briefjes, wel in visioenen.

'Juist,' knikte hij, 'Esselien is, nee: wàs het soort vrouw waar mannen gedichten voor schrijven of misdaden voor plegen. Maar soms zijn ze te traag. Andere vrouwen doen dan de vuile was, en grondig'.
Vooraleer Mick weer vertrok, kocht hij nog een bos rozen in de bloemenwinkel van mevrouw Roskam.